

**РІВНЕНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Рівненського обласного
інституту післядипломної
педагогічної освіти

30 червня 2026 року № 197- од

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації вчителів-логопедів, вчителів-дефектологів

**«ОРГАНІЗАЦІЯ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОГО ПРОСТОРУ ДЛЯ
ОСІБ З ООП: ЕФЕКТИВНІ ПРАКТИКИ ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА ТА
ВЧИТЕЛЯ-ДЕФЕКТОЛОГА»**

Рівне – 2026

Розробники: Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (Гринькова Н. М., доцент, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та інклюзивної освіти; Яценюк Л. І., старший викладач кафедри психології та інклюзивної освіти).

Напрямок підвищення кваліфікації: професійний розвиток учителів-логопедів, учителів-дефектологів щодо організації корекційно-розвиткового простору в закладі освіти.

Розроблено на основі типових програм: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України № 904 від 12.10.2022 р.; Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти з академічної доброчесності (наказ Міністерства освіти і науки України № 1759 від 18.12.2024. р.)

Термін дії програми: з 30.06.2026 до 30.06.2031 року.

Рецензенти:

Абрамович Тетяна, кандидат педагогічних наук, завідувач Ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Шагай Надія, директор Комунальної установи «Клеванський інклюзивно-ресурсний центр» Клеванської селищної ради.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Програма підвищення кваліфікації вчителів-логопедів, вчителів-дефектологів розроблена на основі сучасної державної освітньої політики, стратегії реформування освіти, а також із урахуванням Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ Міністерства освіти і науки України № 904 від 12.10.2022 р., Концепції нової української школи, професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225.

Останніми роками спостерігається тенденція до збільшення кількості здобувачів освіти з особливими освітніми потребами (ООП), які мають складні, комбіновані порушення мовленнєвого, когнітивного, сенсорного та психофізичного розвитку. До додаткових викликів сьогодення додається негативний вплив хронічного стресу та психотравмуючих чинників, що вимагає від фахівців застосування травмо-інформованого підходу.

У цих умовах розвиток професійних компетентностей вчителя-логопеда, вчителя-дефектолога стає визначальним чинником забезпечення якості інклюзивної освіти та ефективної корекційно-розвиткової роботи. Сучасний фахівець має володіти не лише традиційними логопедичними методиками, а й інноваційними технологіями діагностики, засобами альтернативної та додаткової комунікації, а також навичками міждисциплінарної командної взаємодії. Постійне вдосконалення та розширення спектра професійних компетентностей дозволяє педагогу гнучко реагувати на складні мовленнєві й психоемоційні виклики, запобігати власній професійній деформації та гарантувати високий рівень психолого-педагогічного супроводу кожного здобувача освіти.

Традиційні методики вимагають переосмислення та поєднання з сучасними практиками логопедії та дефектології. Вчителі-логопеди та вчителі-дефектологи потребують систематизації знань щодо моделювання простору під індивідуальні потреби осіб з ООП.

Урахування системних засад процесу розвитку професійної компетентності вчителів-логопедів, вчителів-дефектологів дає можливість будувати зміст підвищення кваліфікації в системі післядипломної освіти як цілісний, динамічний процес, що забезпечує реалізацію поставленої мети у вигляді зростання рівня професійної компетентності за різними напрямками діяльності означених фахівців.

Навчання за програмою дає змогу фахівцям не лише ефективно реалізовувати індивідуальну програму розвитку (ІПР) здобувача освіти, а й виступати експертами з модифікації освітнього середовища закладу освіти відповідно специфічних потреб осіб із мовленнєвими, сенсорними чи інтелектуальними порушеннями.

Зміст програми узгоджується з Національною стратегією створення безбар'єрного простору в Україні, сприяючи розбудові безпечного,

психологічно комфортного та адаптивного освітнього середовища для дітей із мовленнєвими та психофізичними порушеннями, формуванню інклюзивної культури та забезпеченню рівного доступу до якісної освіти для кожного здобувача.

Цільова група: учителі-логопеди, вчителі-дефектологи закладів освіти різних типів і форм власності.

Обсяг (тривалість): 30 годин / 1 кредит ЄКТС.

Особливості реалізації програми: до викладання за освітньою програмою залучаються викладачі та педагоги-практики, які мають відповідну фахову освіту за спеціальністю та кваліфікацію.

Форма навчання: очна (з використанням технологій дистанційного навчання).

Мета підвищення кваліфікації: професійний розвиток учителів-логопедів, учителів-дефектологів шляхом удосконалення раніше набутих та формування нових компетентностей у межах професійної діяльності відповідно до сучасних вимог, державної політики в галузі освіти, стратегій підвищення якості освіти.

Завдання підвищення кваліфікації:

сформувати цілісне розуміння сучасних тенденцій розвитку спеціальної та інклюзивної освіти;

удосконалити навички щодо планування, моделювання й організації освітнього процесу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами;

опанувати новітні освітні й корекційно-розвиткові технології, методики, інтерактивні форми та засоби впливу для подолання мовленнєвих і психофізичних порушень;

сприяти виробленню оптимальної педагогічної стратегії, проєктування шляхів навчання, виховання, реабілітації та соціальної адаптації кожної дитини.

сформувати готовність до впровадження методів та засобів освітнього і корекційно-реабілітаційного впливу, складання, виконання та коригування індивідуальних програм розвитку осіб з особливими освітніми потребами;

удосконалити навички надання консультативної допомоги батькам (законним представникам) здобувачів освіти та організації ефективної командної взаємодії фахівців супроводу;

сприяти виробленню індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагогічних працівників, здатності застосовувати здобуті знання у щоденній педагогічній практиці

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться: відповідно до

професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225: мовно-комунікативна (А1), психологічна (Б1), інклюзивна (В1).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

За результатами навчання слухачі оволодіють **знаннями** та набудуть (вдосконалять) **уміння, навички** щодо:

моделювання змісту освіти відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти;

добирання і використання сучасних й ефективних методів і технологій навчання, корекції й розвитку здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, що мають функціональні мовленнєві труднощі;

укладання індивідуальної програми розвитку та/або індивідуального навчального плану (за потреби) у складі команди супроводу або самостійно;

застосування різних видів адаптацій/модифікацій, технологій індивідуального диференційованого навчання в освітньому процесі;

прогнозування результатів, планування освітнього процесу;

визначення і врахування в освітньому процесі вікових й індивідуальних особливостей здобувачів освіти з особливими освітніми потребами, їхнього психоемоційного стану;

співпраці в команді супроводу із залученими фахівцями для надання додаткової підтримки особам із особливими освітніми потребами;

усвідомлення особистих відчуттів, почуттів, емоцій, потреб та емоційних станів інших учасників освітнього процесу, керування власним емоційним станом;

залучення батьків (законних представників) до освітнього процесу на засадах партнерства, визначення запитів й очікувань батьків щодо навчання, корекції та розвитку здобувачів освіти із особливими освітніми потребами;

використання здоров'язбережувальних технологій, засобів та ресурсів під час освітнього процесу;

реалізація власного професійного розвитку та надання підтримки колегам.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Оцінювання результатів навчання здійснюється на засадах об'єктивності, прозорості та відповідності очікуваним результатам навчання. Оцінювання результатів навчання в межах програми підвищення кваліфікації здійснюється з метою визначення рівня сформованості професійних компетентностей слухачів. Підтвердження результатів навчання відбувається за умови проходження слухачем від 70 до 100 % обсягу програми, що передбачає виконання всіх обов'язкових навчальних завдань та активну участь в заняттях.

Із метою оцінювання результатів навчання використовуються такі інструменти:

тестові завдання для перевірки теоретичних знань за темами модулів програми;

практичні завдання, що передбачають розроблення дидактичних матеріалів, елементів логопедичних та корекційно-розвиткових занять, мініпроектів та методичних розробок для закладів освіти.

Підсумковий рівень навчальних досягнень слухачів визначається за такими критеріями:

виконання тестових завдань із результатом від 70 до 100 % правильних відповідей;

актуальність, інноваційність, практична цінність та методична обґрунтованість виконаних практичних завдань, кейсів і мініпроектів;

рівень самостійності, творчого підходу та педагогічної рефлексії у процесі виконання завдань;

готовність до впровадження отриманих знань і навичок у власну професійну діяльність у закладі освіти.

Документ про підвищення кваліфікації: свідоцтво про підвищення кваліфікації відповідно до встановленого зразка обсягом 30 годин / 1 кредит ЄКТС.

Вартість програми: узгоджується додатково (враховуючи кількість слухачів).

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Реалізація програми ґрунтується на засадах гнучкості, варіативності, науковості та практичної спрямованості, з орієнтацією на професійні потреби вчителів-логопедів та вчителів-дефектологів.

Програмою передбачено інтерактивні лекційні заняття.

Особливістю практичних занять є підготовка мініпроектів, добір корекційно-розвиткових та сенсорно-інтеграційних вправ для роботи зі здобувачами освіти з різними категоріями освітніх труднощів, опис технології логопедичної підтримки дітей із мовленнєвими порушеннями, розробка порад для батьків щодо мовленнєвого розвитку, формування комунікативних умінь тощо.

Самостійна робота передбачає опрацювання навчально-методичних матеріалів, виконання тестових та практичних завдань.

Підсумкові заходи передбачають участь слухача курсів та представлення досвіду роботи на конференції з обміну досвідом, виконання підсумкового тестування (20 запитань), з метою перевірки рівня засвоєння теоретичного змісту програми та сформованості професійних компетентностей.

Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, – 100 %. Прохідний бал – 70 % і вище. Учасники, які успішно виконали програму, представили досвід роботи на конференції з обміну досвідом та пройшли підсумкове тестування, отримують сертифікат про підвищення кваліфікації. Зміст програми складається з 2-х модулів та 13-ти взаємопов'язаних тем. Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, становить 30 год, з них: 6 год – лекційні заняття, 18 год – практична робота, 2 год – самостійна робота, 4 год – контрольні заходи.

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. Соціально-психологічні аспекти діяльності вчителя-логопеда та вчителя-дефектолога					
Тема 1.1. Компетентнісний підхід у системі професійного розвитку педагогічних працівників: можливості та перспективи		2			2
Тема 1.2. Безпечне та психологічно-комфортне середовище: нові виклики та вимоги	2				2

Тема 1.3. Соціально-педагогічний супровід та співпраця з батьками дітей із порушеннями мовлення		2			2
Тема 1.4. Інноваційні підходи у роботі логопеда: поєднання сенсорної інтеграції, ігротерапії та цифрових ресурсів		2			2
Тема 1.5. Сутність раннього втручання: базові підходи та принципи	2				2
Тема 1.6. Роль схеми тіла у мовленнєвому розвитку немовленнєвих дітей	2				2
Разом за модулем	6	6			12
МОДУЛЬ 2. Методичні основи корекційно-розвиткової діяльності зі здобувачами освіти з порушеннями мовленнєвого розвитку					
Тема 2.1. Логопедичний супровід дітей із навчальними освітніми труднощами (дислексія, дисграфія, дискалькулія)		2			2
Тема 2.2. Нейрологопедичні підходи при здійсненні логопедичного супроводу дитини з функціональними (мовленнєвими) освітніми труднощами			2		2
Тема 2.3. Розвиток комунікативних здібностей як основа ефективної взаємодії в соціумі дітей із ООП		2			2
Тема 2.4. Особливості взаємодії та стратегії ефективної комунікації з дітьми з інтелектуальними порушеннями		2			2
Тема 2.5. Дизартрія, як різновид мовленнєвого дизонтогенезу: методика корекції		2			2

Тема 2.6. Сучасні підходи щодо профілактики і корекції заїкання у дітей		2			2
Тема 2.7. Використання сенсорної інтеграції в роботі з дітьми, які мають порушення мовленнєвого розвитку		2			2
Разом за модулем		12	2		14
Підсумкові заходи				4	4
Усього	6	18	2	4	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Соціально-психологічні аспекти діяльності вчителя-логопеда та вчителя-дефектолога

Тема 1.1. Компетентнісний підхід у системі професійного розвитку педагогічних працівників: можливості та перспективи

Сутнісна характеристика компетентнісного підходу в контексті концепції освіти впродовж життя. Нормативно-правове підґрунтя та вимоги Професійних стандартів педагогічних працівників: структура та зміст фахових компетентностей. Трансформація системи підвищення кваліфікації: перехід від академічного накопичення знань до формування практичних навичок, здатності діяти в нестандартних освітніх ситуаціях і відповідати на сучасні виклики. Варіативні шляхи та новітні формати професійного зростання: академічна свобода педагога у виборі суб'єктів надання освітніх послуг, побудова індивідуальної освітньої траєкторії, взаємовизнання результатів формальної, неформальної та інформальної освіти. Діджиталізація та нові інструменти професійного розвитку: сертифікація, супервізія, менторство (наставництво) та мережева взаємодія педагогічних спільнот. Рефлексивна культура та самооцінювання як чинники постійного саморозвитку й забезпечення високої якості освітньої діяльності.

Тема 1.2. Безпечне та психологічно-комфортне середовище: нові виклики та вимоги

Сучасні вимоги до професійного розвитку педагогічних працівників (професійні стандарти, базові компетентності). Підвищення кваліфікації у системі професійної підготовки педагогічних кадрів. Підготовка та проведення атестації педагогічних працівників: нормативний та науково-методичний аспекти. Види та особливості атестації. Умови та порядок присвоєння кваліфікаційних категорій і педагогічних звань. Діяльність та повноваження атестаційних комісій. Алгоритм проведення атестації. Можливості Єдиної атестаційної системи (ЄАС) для цифровізації атестаційного процесу. Реалізація рішень атестаційних комісій.

Сертифікація педагогічних працівників, умови та порядок її проведення. Інструменти сертифікації: оцінювання фахових знань та умінь учасників сертифікації; самооцінювання; експертне оцінювання професійних компетентностей учасників сертифікації.

Значення атестації та сертифікації для професійного розвитку педагогічних працівників.

Тема 1.3. Соціально-педагогічний супровід та співпраця з батьками дітей з порушеннями мовлення

Роль педагога у реалізації партнерської взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу. Основні шляхи співпраці школи та родини. Формальне та неформальне спілкування з батьками. Батьківські збори як важлива форма

спілкування з родинами учнів з порушенням мовлення, їх мета та особливості проведення в освітньому просторі НУШ. Важливість індивідуальних зустрічей з батьками та інтерактивних форм взаємодії (дискусії, ділові ігри, конференції, круглі столи, тренінгові заняття).

Особливості співпраці з батьками учнів з ООП як рівноправними членами команди супроводу. Шляхи і форми співпраці вчителя-логопеда, вчителя-дефектолога з сім'єю у процесі інтегрування дитини з порушенням мовлення в соціокультурне середовище. Залучення батьків до освітнього процесу. Батьки як помічники вчителя. Переваги співпраці школи та родини.

Тема 1.4. Інноваційні підходи у роботі логопеда: поєднання сенсорної інтеграції, ігротерапії та цифрових ресурсів

Поняття інноваційних технологій у логопедії. Визначення поняття «інновація» в контексті логопедичної діяльності. Критерії ефективності сучасних логопедичних методів. Роль міждисциплінарного підходу (психологія, педагогіка, нейронауки).

Сенсорна інтеграція як складова логопедичної роботи. Вплив сенсорних процесів на мовленнєвий розвиток. Приклади сенсорних вправ у логопедичній практиці. Обладнання та середовище для стимуляції сенсорної інтеграції.

Ігротерапія у логопедичній практиці. Ігрова діяльність як основний засіб розвитку мовлення. Ігровий підхід до формування мотивації та саморегуляції у дітей. Використання цифрових ресурсів у роботі логопеда. Онлайн-платформи, додатки, інтерактивні тренажери.

Інтеграція сенсорного, ігрового та цифрового підходів. Ефективність інноваційного підходу на практиці. Принцип комплексності та взаємодоповнення методів.

Тема 1.5. Сутність раннього втручання: базові підходи та принципи

Раннє втручання: визначення та основні принципи. Доказові практики в ранньому втручанні. Сімейно-центроване втручання. Рутинно-базований підхід. Трансдисциплінарна команда раннього втручання. Технологія надання послуги раннього втручання. Етапи надання послуги. Перші контакти з сім'єю. Розроблення сімейного плану раннього втручання. Виконання та оцінка реалізації сімейного плану раннього втручання. Перехід із послуги раннього втручання до здобуття освіти або в інші програми та установи.

Тема 1.6. Роль схеми тіла у мовленнєвому розвитку немовленнєвих дітей

Поняття руху, види рухів. Значення та важливість руху у формуванні мовленнєвих процесів у дитини. Поняття схеми тіла. Усвідомлення власного тіла через розвиток схеми тіла. Формування «образу Я» у дитини. Вестибулярна та пропріоцептивна сенсорні системи, їх значення у формуванні схеми тіла. Прийоми роботи з немовленнєвими дітьми через рухові техніки.

МОДУЛЬ 2. Методичні основи корекційно-розвиткової діяльності зі здобувачами освіти з порушеннями мовленнєвого розвитку

Тема 2.1. Логопедичний супровід дітей із навчальними освітніми труднощами (дислексія, дисграфія, дискалькулія)

Сучасна діагностика та корекція дислексії та дисграфії: використання нейропсихологічного підходу для визначення механізму порушення (фонематичний, оптичний, аграматичний).

Формування навичок смислового читання: методики, спрямовані на покращення розуміння прочитаного та подолання монотонності читання.

Профілактика та корекція дискалькулії: робота логопеда/дефектолога з формування базових математичних уявлень та просторово-часових орієнтацій.

Тема 2.2. Нейрологопедичні підходи при здійсненні логопедичного супроводу дитини з функціональними (мовленнєвими) освітніми труднощами

Нейропсихологічна діагностика та корекція мовленнєвих порушень. Поглиблення знань про взаємозв'язок вищих психічних функцій (пам'ять, увага, мислення) та мовлення, використання нейроігор та нейрогімнастики.

Диспраксія та оральна моторика. Комплексна діагностика та корекція оральної, вербальної та артикуляційної диспраксії. Сучасні методики стимуляції рухового планування мовлення.

Моторний та сенсорний праксис у логопедії. Методи стимуляції великої та дрібної моторики як основи для розвитку мовлення.

Тема 2.3. Розвиток комунікативних здібностей як основа ефективної взаємодії в соціумі дітей з ООП

Комунікативні особливості особистості, їх складові. Діагностика комунікативних здібностей. Вправи щодо розвитку комунікативного потенціалу (емпатії, соціальної відповідальності) та навичок спілкування з однолітками у дітей із особливими освітніми потребами (інтелектуальні порушення: ЗПР). Практичні рекомендації, техніки щодо розвитку комунікативних умінь та навичок спілкування в колективі у дітей підліткового віку (розвиток соціальної відповідальності, навичок адекватного сприйняття себе та інших). Вправи щодо підвищення професійної та комунікативної компетентностей педагога як запоруки саморозвитку та розвитку освітнього процесу в цілому.

Тема 2.4. Особливості взаємодії та стратегії ефективної комунікації з дітьми з інтелектуальними порушеннями

Порушення інтелектуального розвитку в міжнародних класифікаторах МКХ-11 та DSM-5. Особливості комунікації та спілкування з дітьми з інтелектуальними порушеннями, формування контакту. Алгоритм спілкування з учнем з інтелектуальними порушеннями. Розвиток умінь слухати, сприймати, дивитися та реагувати на дії дорослого. Розвиток умінь наслідування дорослого. Використання почерговості у розмові. Комунікативна карта дитини з порушенням інтелектуального розвитку. Розвиток умінь користуватися навичками спілкування. Стратегії ефективної

комунікації з дітьми з інтелектуальними порушеннями.

Тема 2.5. Дизартрія, як різновид мовленнєвого дизонтогенезу: методика корекції

Дизартрія як складний розлад мовленнєвого розвитку. Причини виникнення дизартрії та її клініко-фізіологічні аспекти. Основні симптоми дизартрії. Типи порушень моторики артикуляційного апарату. Форми дизартрії. Обстеження дітей з дизартрією. Етапи логопедичної корекції з подолання дизартрії: підготовчий, формування первинних комунікативних вимовних навичок. Надання додаткової підтримки дитині з дизартрією в освітньому середовищі.

Тема 2.6. Сучасні підходи щодо профілактики і корекції заїкання у дітей

Теоретичні аспекти проблеми вивчення і корекції заїкання. Патогенетичні механізми заїкання. Корекційна робота із запобігання затяжних форм заїкання: напрями, підходи і вправи. Вимоги до проведення логопедичних занять з дітьми, що заїкаються. Диференційований підхід до проведення логоритмічних занять в процесі корекції заїкання. Профілактика заїкання.

Тема 2.7. Використання сенсорної інтеграції в роботі з дітьми, які мають порушення мовленнєвого розвитку

Сенсорна інтеграція та її значення для функціонування і розвитку мовлення дитини. Застосування сенсорної інтеграції в роботі вчителя-логопеда, спрямований на активізацію пізнання всіх сторін мовлення, корекцію поведінки через сенсорику. Напрями корекційної роботи з формування мовленнєвої діяльності у дітей: формування комунікативної і регулюючої функцій мовлення; розвиток розуміння мовлення; формування і розвиток активного і пасивного словника; формування артикуляційних навичок; розвиток дрібної моторики; розвиток фізіологічного та мовленнєвого дихання; робота над звуко-складовою структурою слів; формування і розвиток зв'язного мовлення від простої фрази до розгорнутого висловлювання. Корекційна робота з профілактики та подолання вторинних порушень (загальної, дрібної, артикуляційної і мимічної моторики, розвиток тактильного, зорового, слухового, смакового і нюхового сприйняття тощо). Застосування методів сенсорної інтеграції для корекції тяжких порушень мовлення.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

Практичне завдання (одне на вибір слухача після опрацювання всіх тем модулів).

1. Підготуйте мініпроект щодо застосування методів сенсорної інтеграції для корекції тяжких порушень мовлення у дітей, із різними категоріями освітніх труднощів (за вибором).

Результат виконання: приклади ситуацій, розробки занять, сценарії тощо із використанням методів сенсорної інтеграції для корекції тяжких порушень мовлення у дітей, із різними категоріями освітніх труднощів (за вибором).

2. Доберіть сенсорно-інтеграційні вправи для роботи з дітьми з порушенням мовленнєвого розвитку.

Результат виконання: методичний кейс сенсорно-інтеграційних вправ для роботи з дітьми з порушенням мовленнєвого розвитку.

3. Опишіть методику використання вправ для розвитку комунікативного потенціалу (емпатії, соціальної відповідальності) та навичок спілкування з однолітками у дітей із особливими освітніми потребами.

Результат виконання: план-конспект корекційно-розвиткового заняття для розвитку комунікативного потенціалу та навичок спілкування з однолітками у дітей із особливими освітніми потребами.

4. Розробіть пам'ятку для батьків «Поради вчителя-логопеда».

Результат виконання: алгоритми-пам'ятки для роботи батьків із розвитку мовлення їхніх дітей.

5. Доберіть корекційно-розвиткові прийоми роботи з немовленнєвими дітьми із використанням рухові техніки.

Результат виконання: методичний кейс вправ рухової техніки.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

Модуль 1. Соціально-психологічні аспекти діяльності вчителя-логопеда та вчителя-дефектолога

1. Розкрийте зміст інноваційних підходів у роботі вчителя-логопеда через інтеграцію сенсорного, ігрового та цифрового аспектів.

2. Яка роль раннього втручання у стимулюванні мовленнєвого розвитку?

3. Які сучасні вимоги до професійного розвитку вчителя-логопеда і вчителя-дефектолога

3. Схарактеризуйте основні причини заїкання у дітей.

Модуль 2. Методичні основи корекційно-розвиткової діяльності зі здобувачами освіти з порушеннями мовленнєвого розвитку

1. Розкрийте суть організації роботи з дітьми із особливими освітніми потребами через сенсорні стимули.

2. Схарактеризуйте особливості використання методів стимуляції великої та дрібної моторики як основи для розвитку мовлення.

3. Розкрийте специфіку роботи логопеда/дефектолога з формування базових математичних уявлень та просторово-часових орієнтацій

4. Яким чином надається додаткова підтримка дитині з дизартрією в освітньому середовищі?

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Закон України «Про освіту»: від 05.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
2. Закон України «Про вищу освіту»: від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
3. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти»: затверджено Наказом Міністерства освіти і науки від 29.08.2024 р. № 122. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>.
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти»: від 15.09.2021 р. № 957. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text>.
5. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року»: від 14.12.2016 р. № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>.
6. Проект наказу «Про затвердження порядку надання логопедичних послуг в системі освіти» від 11.09.2020 р. URL: <https://mon.gov.ua/news/mon-proponue-dlya-gromadskogo-obgovorenniya-proekt-nakazu-pro-zatverdzhennya-poryadku-nadannya-logopedichnikh-poslug-v-sistemi-osviti>.
7. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про атестацію педагогічних працівників»: від 09.09.2022 № 805, зі змінами, внесеними згідно із Наказами Міністерства освіти і науки від 23.12.2002 № 1169, від 10.09.2024 № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1649-22#Text>.
8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр»: від 12.07.2017 № 545, зі змінами від 22.08.2025 № 1026. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF#Text>.
9. Рекомендації щодо особливостей організації освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році: лист Міністерства освіти і науки України № 1/17666-25 від 26.08.2025. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/osvita-2/inklyuzivne-navchannya/dlya-fakhivtsiv/metodichni-rekomendatsii-2/list-mon-26082025-117666-25-rekomendatsiyi.pdf>.
10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України у сфері освіти»: від 29.10.2025 № 1386. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1386-2025-%D0%BF?fbclid=IwdGRjcAN100NjbGNrA3XTPGV4dG4DYWVtAjExAAEeUaE_nhvopngb9BIM73PnmlCOB81o14z1wZOSja0Gpv6Kiolffs4wqsd_JLk_aem_wU1YleH7zXF0cLyrWuqHuQ#Text.

Основна література

1. Данилавичюте Е. Дизартрія: підтримка дитини з особливими мовленевими потребами в освітньому середовищі : навч.-метод. посіб. Київ. 2023. 96 с.
2. Ільяна В. М. Корекція дислексій в учнів молодших класів спеціальних шкіл для дітей з тяжкими порушеннями мовлення : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.03. Київ, 2020. 20 с.
3. Князєв В. М. Нейропсихологічна діагностика: практичний посібник із проведення обстеження дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. К.: ДІА, 2023. 240 с.
4. Компанець Н. М., Коваль-Бардаш Л. В. Включення дітей з особливими потребами у соціальне середовище: особливості формування комунікації та подолання поведінкових розладів. Навчально-методичний посібник. К.: Інститут спеціальної педагогіки і психології ім. Миколи Ярмаченка, 2021. 137 с.
5. Літовченко О. В. Заїкання у дітей: профілактика і корекція: навчальний посібник. Одеса: Видавництво ТОВ Лерадрук, 2021. 248 с.
6. Меліченко В. М. До питання вивчення механізмів читання молодших школярів з тяжкими порушеннями мовлення. Збірник наукових праць «Теорія і практика сучасної логопедії». К.: Актуальна освіта, 2020. Вип. 4. С. 88–91.
7. Основи раннього втручання: навчальний посібник. Марина Глухоцька, Оксана Кривоногова та ін. Київ: ЮНІСЕФ, ВГО «АПДО» 2025. 80 с.
8. Петренко О. І., Іванова Л. П. Формування просторових уявлень і схеми тіла в процесі ігрової діяльності дітей раннього віку. *Педагогіка раннього дитинства*, 2022. № 3 (12), 45-53.
9. Сімейно-центроване раннє втручання. Технологія надання послуги. Інформаційні картки. Харків: Факт, 2023. 89 с.
10. Харахордіна К. Н. Диференційований підхід у роботі з активізації мовлення дітей, що не говорять. *Молодий учений*. 2021. № 25 (315). С. 428–430.

Додаткова література

1. Алгоритм дій команди раннього втручання в сімейно-центрованій моделі. Методичні рекомендації / укл. Г. Кукуруза, О. Стефанова, О. Близнюк та ін. Харків, 2024. 29 с.
2. Гринькова Н., Лісова Л., Опалюк О. Сучасні проблеми організації роботи вчителя-логопеда в умовах інклюзивно-ресурсного центру. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка та Українського державного університету імені Михайла Драгоманова *Актуальні питання корекційної освіти*. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О. В., 2023. С. 52–61.
3. Зінчук Т. С. and Бутузова Л. П. (2024) Особливості мовленнєвого розвитку дітей з дизартрією. In: XXXVII International scientific and practical conference «Modern Problems of Science and Technology: Prospects for Further Development», September 4-6, 2024, Bergen, Norway. pp. 147–152.

4. Мільчевська Г., Ципак В. Виправлення порушень мовлення у дітей дошкільного віку у проявах дизартрії. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. № 2 (31). 2023. С. 131–137.
5. Прокопчук Н. В. Сенсорна інтеграція як ефективний метод у роботі з дітьми із сенсорними дисфункціями. *Імідж сучасного педагога*, 2025. № 1(220), 87–90. URL: <https://isp.pano.pl.ua/article/view/321565/313274>
6. Раннє втручання: для якісної послуги необхідна ефективніша міжвідомча координація. *Український медичний часопис*. 2018. URL: <https://www.umj.com.ua/article/129279/rannye-vtruchannya-dlya-yakisnoyi-poslugi-neobhidna-efektivnisha-mizhvidomcha-koordinatsiya>
7. Рекомендовані практики в ранньому втручанні: посібник для фахівців. Харків: Факт, 2021. 356 с. URL: <https://www.eurlyaid.eu/eciguidebook-ukrainianversion/>
8. Руденко Т. Ю. Дизартрія як мовленнєве порушення у дітей. Актуальні проблеми сучасної психологічної науки: виклики сучасності: *Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської студентської інтернет-конференції*. 2022. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/34841>
9. Скляр О. В. Корекція дислексії у молодших школярів : кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр. Суми : СДПУ ім. А. С. Макаренка. 2021. 121 с. URL: <http://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/12447>
10. Чекан О., Барна Х., Марценюк В. логопедичний масаж як засіб корекції дизартрії у дітей молодшого шкільного віку з неврологічною патологією. *Педагогічна Академія: наукові записки*. № 21 (2025). URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/1203>